

RETNINGSLINJE for

Helseundersøkelse og arbeidstakerregister for eksponerte arbeidstakere

Fastsatt av:		Dato:	
Ansvarlig enhet:		Id:	
Sist endret av:	Seksjon for personal og organisasjon	Dato:	Utkast feb 2021
Erstatter:	07.03.19	Arkivref.:	

Innholdsfortegnelse

1	Formål.....	2
2	Virkeområde	2
3	Ansvar, myndighet og oppgavefordeling.....	2
3.1	Universitetsdirektøren	2
3.2	Særsilt ansvar – avdeling for Personal- og organisasjon	2
3.3	Dekan/leder av enhet under universitetsstyret	2
3.4	Instituttleder	2
3.5	Sentral kontaktperson helseundersøkelse og eksponeringsregister.....	2
3.6	Lokal kontaktperson helseundersøkelse og eksponeringsregister.....	2
3.7	Ansatte eller studenter som kan være eksponert for helseskadelige faktorer	2
3.8	BHT – Hemis	3
4	Definisjoner og forkortelser	3
5	Helseundersøkelse	3
5.1	Obligatorisk opplæring i helseskadelige faktorer, helseundersøkelse og eksponeringsregistrering.....	4
5.2	Opplæring om helseskadelige faktorer.....	4
5.3	Personlig helseundersøkelse.....	4
6	Eksponeringsregister	5
7	Referanser	6
8	Vedlegg	6

1 Formål

Retningslinjen skal sikre at helseundersøkelse og føring av eksponeringsregister ved UiT Norges arktiske universitet skjer etter myndighetenes krav og etter gjeldene lover og forskrifter. Retningslinjen beskriver ansvars- og oppgavefordeling.

2 Virkeområde

Retningslinjen gjelder for alle ansatte og studenter (master og PhD), som gjennom sin jobb og oppgaver eller studier ved UiT kan bli eksponert for en eller flere av følgende helseskadelige faktorer:

- Farlige kjemikalier
- Støv med asbestfibre
- Biologiske faktorer
- Støy eller mekaniske vibrasjoner
- Ioniserende stråling
- Kunstig optisk stråling
- Elektromagnetisk felt
- Arbeid under vann eller økt omgivende trykk
- Gass, støv eller andre helseskadelige forhold ved bergarbeid
- Skift og nattarbeid

Commented [MHP1]: Hvilke studenter, gjelder vel også for bachelor dersom de blir eksponert, kanskje bør vi her heller sikre at bachelor studenter ikke kan bli eksponert?

3 Ansvar, myndighet og oppgavefordeling

Ansvar og myndighet følger av dokumentet [Aktører og deres ansvar og oppgaver i HMS-arbeidet](#)

3.1 Universitetsdirektøren

Universitetsdirektøren har det overordnede ansvaret for målrettet helseundersøkelse og eksponeringsregister ved UiT og har et særskilt ansvar å se til at retningslinjen oppfylles og følger det eksterne lovverket.

Personal- og organisasjonsdirektøren ivaretar det daglige ansvaret som i disse retningslinjene er lagt til universitetsdirektøren.

3.2 Særskilt ansvar – avdeling for Personal- og organisasjon

Avdelingsdirektøren skal påse at retningslinjen for helseundersøkelse og eksponeringsregister vedlikeholdes og revideres, og påse at den er i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

Avdelingsdirektøren skal påse at:

- Det oppnevnes en sentral kontaktperson for målrettet helseundersøkelse og eksponeringsregister
- Det gis råd i spørsmål som gjelder helseundersøkelse og eksponeringsregister
- At det planlegges og arrangeres opplæring om helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregistrering
- At det føres oversikt over de som har gjennomført opplæring om helseskadelige faktorer, helseundersøkelse og eksponeringsregistrering
- At UiT register over eksponerte arbeidstakere oppdateres x1 pr år
- Utarbeide og oppdatere nettskjema «UiT Occupational exposure registration»

3.3 Dekan/leder av enhet under universitetsstyret

Dekan/leder av enhet under universitetsstyret skal påse at helseundersøkelse og eksponeringsregister skjer på en forsvarlig måte og etter gjeldende lovverk, retningslinjer og arbeidsrutiner.

Dekan/leder av enhet har videre ansvar for oppnevning av lokal kontaktperson for helseundersøkelse og eksponeringsregister.

3.4 Instituttleder

- Bistå lokal kontaktperson for helseundersøkelse og eksponeringsregister med oversikt over arbeidstakere og studenter som kan være eksponert for helseskadelige faktorer.
- Pålegge ansatte og studenter som kan være eksponert for helseskadelige faktorer å delta på «Opplæring om helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregistrering», ved behov personlig målrettet helseundersøkelse og registrering i register over eksponerte arbeidstakere.
- Hos nyansatte - kartlegge behov for, og informere om, opplæring i helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregister

3.5 Sentral kontaktperson helseundersøkelse og eksponeringsregister

Sentral kontaktperson for helseundersøkelse og eksponeringsregister skal:

- Gi råd, veilede og ha opplæring av lokale kontaktpersoner om gjennomføring av helseundersøkelse og føring av arbeidstakerregister for eksponerte arbeidstakere
- Sammen med BHT planlegge og arrangere obligatorisk opplæring om helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregistrering
- Informere enhetene om og ta imot påmelding til, opplæring om helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregistrering
- Føre oversikt over de som har gjennomført opplæring om helseskadelige faktorer og målrettet helseundersøkelse
- Oppdatere «UiT Arbeidstakerregister for eksponerte arbeidstakere» x1 pr år
- Utarbeide og oppdatere nettskjema «UiT Occupational exposure registration»
- Gi lokale kontaktpersoner og BHT tilgang til data over registreringer av mulig eksponerte ved egen enhet

3.6 Lokal kontaktperson helseundersøkelse og eksponeringsregister

Lokal kontaktperson for helseundersøkelse og eksponeringsregister er tildelt det daglige ansvar ved egen enhet for:

- Utarbeide og oppdatere årlig oversikt over ansatte eller studenter ved egen enhet som gjennom sin jobb eller sine studier ved UiT kan være eksponert for helseskadelige faktorer
- Påse at aktuelle arbeidstakere og studenter ved egen enhet gjennomfører obligatorisk opplæring om helseskadelige faktorer
- Lage årlig oversikt over ansatte som skal ha eller ønsker tilbud fra BHT om personlig målrettet helseundersøkelse

3.7 Ansatte eller studenter som kan være eksponert for helseskadelige faktorer

- Skal, minimum hvert 5. år, delta ved «Opplæring om helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregistrering»
- Ved behov eller etter eget ønske gjennomføre «personlig helseundersøkelse»
- Fylle ut nettskjema «UiT Occupational exposure registration»

3.8 BHT – Hemis

- Tilby «Opplæring i helseskadelige faktorer, helsekontroll og eksponeringsregistrering» x 15 pr år (antall ganger må vurderes og justeres etter behov)
- Tilby personlig helseundersøkelse til ansatte som skal ha eller ønsker det
- Føre oversikt over ansatte/studenter som har hatt og skal ha personlig helsekontroll

4 Definisjoner og forkortelser

Ord / forkortelse	Betydning

5 Helseundersøkelse

«[Forskrift om utførelse av arbeid §3](#)» stiller krav om at, arbeidstaker som i sitt arbeid kan være eksponert for særlig helserisiko, gjennomgår egnet helseundersøkelse. Dette inkluderer arbeidstakere som kan bli eksponert for:

- Farlige kjemikalier
- Støv med asbestfiber
- Biologiske faktorer
- Støy eller mekaniske vibrasjoner
- Ioniserende stråling
- Kunstig optisk stråling
- Elektromagnetisk felt
- Arbeid under vann eller økt omgivende trykk
- Gass, støv eller andre helseskadelige forhold ved bergarbeid
- Skift og nattarbeid

Hensikten med helseundersøkelsen er primært å forebygge skade, og å forhindre at oppstått skade forverres. I forhold til noen faktorer benyttes helseundersøkelse også til dokumentering av skader. Blant annet gjelder dette hørselskade etter støy eksponering.

Opplæring i helseskadelig faktorer, helseundersøkelsen og eksponeringsregistrering er obligatorisk for ansatte eller studenter som kan ha vært, eller kan bli, eksponert for helseskadelige faktorer.

Ved UiT består helseundersøkelse av to deler. Den første delen er en opplæring i helseskadelige faktorer, del to er en personlig helseundersøkelse.

5.1 Obligatorisk opplæring i helseskadelige faktorer, helseundersøkelse og eksponeringsregistrering

Arbeidstakere som ikke gjennomfører obligatorisk opplæring i helseskadelige faktorer og/eller pålagt personlig helseundersøkelse skal utestenges fra arbeidsoppgaver/-områder som innebærer risiko for eksponering inntil helseundersøkelsen er gjennomført.

5.2 Opplæring om helseskadelige faktorer

Opplæring er obligatorisk for alle ansatte, masterstudenter og PhD som kan bli eksponert for en eller flere av de overnevnte faktorene på en slik måte at det kan forårsake helseskade. I praksis inkluderer dette alle ansatte studenter som arbeider med oppgaver, eller i områder, der en eller flere av de overnevnte faktorene forekommer.

Opplæringen gjennomføres som en forelesning som inkluderer følgende tema:

- Informasjon om aktuelle helseskadelig faktorer
- Helsefarer og skadevirkninger
- Eksponeringsmåter og vern
- Eksponeringsanalyse
- Helsekontroll - spesifikke målinger og undersøkelser
- Informasjon om personlig helseundersøkelse
- Eksponeringsregistrering

Opplæringen skal gjennomføres ved første mulige anledning etter tilsetting eller oppstart av masteroppgave. Den skal gjentas regelmessig, minimum hvert 5. år. Den gjennomføres ved UiT som en obligatorisk forelesning med krav om fysisk tilstedeværelse.

Varighet:	ca. 1 time
Språk:	primært engelsk (gjennomføres på norsk dersom alle deltakere er norskspråklig)
Lokale:	flatt klasserom
Antall deltakere pr forelesning:	maksimalt 30

Undervisningen utføres av lege fra bedriftshelsetjenesten (BHT). Den planlegges og arrangeres av sentral kontaktperson som utarbeider og publiserer en årlig kalender for gjennomføring av forelesningene.

Sentral kontaktperson er ansvarlig for påmelding og registrering av deltakere. Det utarbeides en database, som oppdateres fortløpende, med oversikt over deltakere ved forelesningene. Oversikten gjøres tilgjengelig for BHT, SPOR og enhetene.

5.3 Personlig helseundersøkelse

I tillegg til opplæringen skal/kan ansatte, masterstudenter og PhD studenter tilbys personlig helseundersøkelse. Personlig helseundersøkelse gjennomføres av BHT.

Hvilke ansatte/studenter som skal/kan gjennomgå personlig helseundersøkelse avklares på grunnlag av:

- Risikovurderinger – kombinasjonsanalyser
- Nettskjema: UiT Occupational exposure registration
- Vurderinger gjort i forbindelse med årlig medarbeidersamtale

Commented [MHP2]: Skal bachelor studenter eller studenter som går på enkeltemner og kan bli eksponert på målrettet helseundersøkelse?

- Registeringer fra studentprogram/-emner der studenter kan bli eksponert for helseskadelige faktorer
- Egenvurdering av ansatte/student etter gjennomført «Opplæring om helseskadelige faktorer, helseundersøkelser og eksponeringsregistrering»
- Ved nyansettelser er leder ansvarlig for avklaring av behov for personlig målrettet helsekontroll før oppstart av arbeid.

UiT plikter å gjennomføres personlig målrettet helseundersøkelse før oppstart av arbeid for arbeidstakere/studenter som eksponeres for følgende faktorer:

- *Støy* - arbeidstakere som utsettes for støy som overskrider $L = 80$ dB eller $L = 130$ dB gjennomgår helseundersøkelse som omfatter hørselskontroll. Første kontroll senest 6 måneder etter ansettelse
- *Bly og blyholdige forbindelser* - Arbeidstakere som skal arbeide med bly eller blyholdige forbindelser skal gjennomføre klinisk undersøkelse og måle innhold av bly i blodet før oppstart av arbeidet. Hvor ofte målingene skal gjentas avgjøres i samarbeid med bedriftshelsetjenesten.
- *Sjekk å få med eventuelt andre ting som er lovpålagt*

Gjennomført personlig helseundersøkelse skal dokumenteres skriftlig i ePhorte x1 pr år.

6 Eksponeringsregister

Etter «[Forskrift om utførelse av arbeid §31-1 - §31-6](#)» skal arbeidsgiver føre register over arbeidstakere som er, eller kan ha blitt, eksponert for helseskadelige faktorer. Faktorene dette gjelder er:

- Kreftfremkallende eller mutagene kjemikalier (Carc. 1A, Carc. 1B, Muta. 1A og Muta. 1B)
- Bly
- Ioniserende stråling
- Biologiske faktorer i smitterisikogruppe 3 eller 4
- Biologiske faktorer som har anmerkningen D, jf. forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 6-1:
  - Hepatitt B, C, D og G
  - Humant herpesvirus 8
  - BK og JC virus
  - Humant papillomavirus
  - HIV type 1 og 2
  - Creutzfeldt-Jakobs og variant Creutzfeldt-Jakobs sykdom
  - Gerstmann-Straussler-Scheinker-syndrom
  - Kuru
- Støv som inneholder asbest fiber
- Helsefarlige stoffer ved bergarbeid

Også arbeidstakere som ikke arbeider med en av de overnevnte faktorene, men som kan ha blitt eksponert, skal registreres. Slik eksponering kan forekomme f.eks. i forbindelse med et avvik eller fordi man arbeider i samme laboratorie/område.

Ved UiT skal eksponeringsregisteret oppdateres årlig. Oppdateringen skal skje innen utgangen av mars det påfølgende året.

Eksponeringsregistreringen gjøres i Nettskjema UiT Occupational exposure registration. Nettskjema fylles ut på grunnlag av:

- Risikovurderinger – kombinasjonsanalyser
- Egenvurdering etter gjennomført «Opplæring i helseskadelige faktorer og helsekontroll»

- Vurderinger gjort i forbindelse med årlig medarbeidersamtale
- Registeringer fra studentprogram/-emner der studenter kan bli eksponert for aktuelle faktorer
- Eksponering knyttet til HMS-avvik eller -hendelser

UiT's eksponeringsregister skal inneholde følgende opplysninger:

- Årstall registreringen gjelder for
- Grunnlagsdata (Navn og fødselsnummer (kan/bør vi her benytte ansatt nr?))
- Hvilke faktor(er) den enkelte har blitt/kan ha blitt eksponert for
- **Ved eksponering for kjemiske stoffer og bly** - registreres navn på kjemiske stoffer, hvordan og i hvilke konsentrasjoner eksponeringen har/kan ha forekommet, samt tidspunkt og varighet
- **Ved eksponering for biologiske faktorer** - registreres om mulig den biologiske faktor og type arbeid som ble utført ved eksponering/mulig eksponering.
- **Ved eksponering for ioniserende stråling** - beskrives den radioaktive kilden, typen arbeid som ble utført samt individuelt målte stråledoser
- Verneutstyr som ble brukt registreres – Husk både verneinnretninger (f.eks. avtrekksskap, LAF benk) og personlig verneutstyr (f.eks. hansker, hørselvern)
- Eventuelle HMS avvik knyttet til eksponeringsfaktorene
- Risikovurderinger knyttet til bruken av/arbeid med eksponeringsfaktorene
- Beskrivelse av laboratorier/laboratorie områder

Ved UiT kartlegges data for føring i register over eksponerte arbeidstakere, ved at arbeidstakere og studenter selv årlig fyller ut «Occupational exposure registration». Sentral kontaktperson er ansvarlig for utsendelse av skjema. Lokal kontaktperson er ansvarlig for føring av oversikt over mulig eksponerte ved egen enhet.

Data fra nettskjema eksporteres til ePhorte engang i året. Kun de som forskriften sier skal ha tilgang til opplysningene vil få det. Før arkivering i ePhorte kombineres registeringer fra hele UiT i en fil. Filen arkiveres i ePhorte sak 2019/xxxx som «Unntatt offentlighet, jf. offl. § 13,1»

7 Referanser

- Forskrift om organisering ledelse og medvirkning § 14-1 Krav til helseovervåking inkludert «Arbeidstilsynets kommentarer»
- Forskrift om utførelse av arbeid, femte del, §31: Register over eksponerte arbeidstakere
- Arbeidstilsynets informasjonsskriv om «[Helseundersøkelse](#)»

8 Vedlegg

- Nettskjema : «Occupational exposure registration» - nettskjema inkluderer informasjonstiltak ansatte/studenter om registrering.